

Les tesis doctorals amb perspectiva històrica

Un dels indicadors més clars de la recerca que avui es fa a les universitats són les tesis doctorals, mitjançant les quals els joves investigadors culminen la seva etapa de formació. Aquesta realitat respon a un model d'universitat en el qual la recerca és una de les seves funcions principals. No sempre, però, ha estat així. Només cal recordar quin era el model universitari de l'Espanya del segle XIX, vigent fins ben entrat el segle XX. Es tractava d'una universitat que impartia una docència repetitiva i del tot desvinculada de la recerca. El doctorat, recordem-ho, només s'impartia a la Universitat Central de Madrid fins a l'any 1965, amb les excepcions del Sexenni Democràtic (1868-1874) i la Segona República (1931-1939). Tothom que hagi consultat una tesi doctoral de finals del segle XIX ha pogut observar que no era pas una investigació en profunditat. En paraules de Francisco Giner de los Ríos, es tractava d' "ejercicios momentáneos, precipitados, ad hoc, anormales, superficiales y algunos hasta opuestos a la formalidad del científico". De fet, institucions clau en la història de la ciència catalana i espanyola com són la Junta para Ampliación de Estudios o l'Institut d'Estudis Catalans, creades ara fa cent anys, van néixer, en bona part, per estimular (a través de beques, borses d'estudis per anar a l'estranger i centres d'investigació) la recerca que no es feia des de la universitat.

El panorama de les universitats i els doctorats avui és tot un altre, en quantitat i qualitat. A la UdG, d'ençà de la seva creació s'han llegit ja, a data d'avui, 456 tesis doctorals, de les quals 46 corresponen a l'àmbit d'humanitats, 108 al de ciències socials, 214 al de ciències i 88 al tecnològic. Per les dimensions de la UdG són xifres raonables.

Però no podem caure en el cofoisme ni en l'optimisme fàcil pel simple fet que les universitats d'avui siguin objectivament molt millors que les d'ahir. Ens han d'interpel·lar una sèrie de dades, a saber: no totes les beques predoctorals culminen amb una tesi doctoral; a la UdG hi ha 527 tesis inscrites no llegides, de les quals 136 ja fa més de 6 anys que es van inscriure i, per tant, per dir-ho d'alguna manera, s'han posat en "situació de risc" de no presentar-se; en l'àmbit d'humanitats i ciències socials la presentació de tesis es dilata excessivament. S'han de cercar solucions a totes aquestes qüestions, per millorar els resultats i els indicadors de recerca de la nostra universitat, sí, però també per fer un ús més eficaç (i ètic) dels recursos públics.

